

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

14. listopadu 2017*

„Řízení o předběžné otázce – Občanství Unie – Článek 21 SFEU – Směrnice 2004/38/ES – Oprávněné osoby – Dvojitý občanství – Občan Unie, který nabyt občanství hostitelského členského státu a zároveň si ponechal původní občanství – Právo pobytu státního příslušníka třetího státu, který je rodinným příslušníkem občana Unie, v tomto členském státu“

Ve věci C-165/16

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) [Vyšší soud (Anglie a Wales), Queen's Bench Division (správní senát), Spojené království] ze dne 8. března 2016, došlý Soudnímu dvoru dne 21. března 2016, v řízení

Toufik Lounes

proti

Secretary of State for the Home Department,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, A. Tizzano (zpravodaj), místopředseda, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský, E. Levits, C.G. Fernlund a C. Vajda, předsedové senátů, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe a C. Lycourgos, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: I. Illéssy, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. května 2017,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za T. Lounese P. Sainim, barrister, jakož i R. Matharu, solicitor,
- za vládu Spojeného království M. Holtem, jakož i C. Crane a C. Brodie, jako zmocněnci, ve spolupráci s D. Blundellem, barrister,
- za španělskou vládu V. Ester Casas, jako zmocněnkyní,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,

* Jednací jazyk: angličtina.

– za Evropskou komisi E. Montaguti a M. Wilderspinem, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 30. května 2017,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77, Zvl. vyd. 05/05, s. 46).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Toufikem Lounesem a Secretary of State for the Home Department (ministr vnitra, Spojené království) ohledně odmítnutí vydat dotyčnému pobytovou kartu.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 5 a 18 odůvodnění směrnice 2004/38 uvádí:
„(5) Má-li být právo všech občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států vykonáváno v objektivně existujících podmínkách svobody a důstojnosti, je třeba je zaručit také jejich rodinným příslušníkům bez ohledu na jejich státní příslušnost. [...]
[...]
(18) Aby se trvalý pobyt stal opravdovým prostředkem integrace do společnosti hostitelského členského státu, ve kterém občan Unie žije, nemělo by být již jednou nabyté právo trvalého pobytu svázáno s žádnými dalšími podmínkami.“
- 4 Článek 1 této směrnice stanoví:
„Tato směrnice stanoví:
a) podmínky výkonu práva volného pohybu a pobytu na území členských států občany Unie a jejich rodinnými příslušníky;
b) právo trvalého pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků na území členských států;
[...]"
- 5 Článek 2 uvedené směrnice zní:
„Pro účely této směrnice se rozumí:
1. ‚občanem Unie‘ osoba, která je státním příslušníkem některého členského státu;

2. „rodinným příslušníkem“:
a) manžel nebo manželka;

[...]

3. „hostitelským členským státem“ členský stát, do něž [do něhož] se občan Unie stěhuje za účelem výkonu svého práva volného pohybu a pobytu.“

- 6 Článek 3 směrnice 2004/38, nadepsaný „Oprávněné osoby“, v odstavci 1 stanoví:

„Tato směrnice se vztahuje na všechny občany Unie, kteří se stěhují do jiného členského státu, než jehož jsou státními příslušníky, nebo v takovém členském státě pobývají, a na jejich rodinné příslušníky ve smyslu čl. 2 bodu 2, kteří je doprovázejí nebo následují.“

- 7 Článek 6 této směrnice, nadepsaný „Právo pobytu po dobu do tří měsíců“, stanoví:

„1. Občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu až tří měsíců, aniž by podléhali jakýmkoli podmínkám či formalitám s výjimkou povinnosti být držitelem platného průkazu totožnosti nebo cestovního pasu.

2. Odstavec 1 se použije také na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a tohoto občana Unie doprovázejí nebo následují a kteří jsou držiteli platného cestovního pasu.“

- 8 Článek 7 uvedené směrnice, nadepsaný „Právo pobytu po dobu delší než tři měsíce“, v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Všichni občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu delší než tři měsíce, pokud:

- a) jsou v hostitelském členském státě zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými; nebo
- b) mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika; nebo
- c)

- jsou zapsáni u soukromého či veřejného subjektu, akreditovaného nebo financovaného hostitelským členským státem v souladu s jeho právními předpisy nebo správní praxí z prvotního důvodu studia, včetně odborné přípravy, a
- jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika, a prohlášením nebo jiným podobným prostředkem podle své volby ujistí příslušný vnitrostátní orgán, že mají dostatečné prostředky pro sebe a své rodinné příslušníky, aby se po dobu jejich pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu; nebo

[...]

2. Právo pobytu stanovené v odstavci 1 se vztahuje rovněž na rodinné příslušníky doprovázející nebo následující v hostitelském členském státě občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, za předpokladu, že tento občan Unie splňuje podmínky stanovené v odst. 1 písm. a), b) nebo c).“

- 9 Článek 16 téže směrnice, který je obsažen v kapitole IV této směrnice, nadepsané „Právo trvalého pobytu“, zní takto:

„1. Právo trvalého pobytu v hostitelském členském státě mají občané Unie, kteří tam nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let. Toto právo není vázáno na splnění podmínek stanovených v kapitole III.

2. Odstavec 1 se vztahuje rovněž na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a s občanem Unie v hostitelském členském státě nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let.

[...]

4. Již nabyté právo trvalého pobytu může být ztraceno pouze z důvodu nepřítomnosti v hostitelském členském státě po dobu delší než dva po sobě jdoucí roky.“

Právo Spojeného království

- 10 Směrnice 2004/38 byla do práva Spojeného království provedena Immigration (European Economic Area) Regulations 2006 [nařízení o imigraci (Evropský hospodářský prostor) z roku 2006, dále jen „nařízení z roku 2006“]. Toto nařízení používá namísto výrazu „občan Unie“ výraz „státní příslušník [Evropského hospodářského prostoru (EHP)].

- 11 Článek 2 uvedeného nařízení v původním znění definoval pojem „státní příslušník EHP“ jako „každý státní příslušník státu EHP“, s upřesněním, že Spojené království bylo z pojmu „stát EHP“ vyloučeno.

- 12 Po dvou následných změnách tohoto nařízení, k nimž došlo prostřednictvím Immigration (European Economic Area) (Amendment) Regulations 2012 (2012/1547) [pozměňující nařízení o imigraci (Evropský hospodářský prostor) z roku 2012 (2012/1547), dále jen „nařízení 2012/1547“] a dále Immigration (European Economic Area) (Amendment) (N° 2) Regulations 2012 (2012/2560) [druhé pozměňující nařízení o imigraci (Evropský hospodářský prostor) z roku 2012 (2012/2560), dále jen „nařízení 2012/2560“], tento článek stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí: ‚státním příslušníkem EHP‘ každý státní příslušník některého státu EHP, který není zároveň britským občanem.“

- 13 Články 6, 7, 14 a 15 nařízení z roku 2006 byly do práva Spojeného království provedeny články 2, 7 a 16 směrnice 2004/38.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 14 V září roku 1996 se P. N. García Ormazabal, španělská státní příslušnice, přestěhovala do Spojeného království za účelem studia. Od té doby v tomto státě pobývá a od září 2004 zde pracuje na plný pracovní úvazek.

- 15 Dne 12. srpna 2009 nabyla dotyčná britské státní občanství udělením a byl jí vydán britský cestovní pas, přičemž si zároveň ponechala i své španělské občanství.

- 16 Během roku 2013 navázala dotyčná vztah s T. Lounesem, alžírským státním příslušníkem, který přicestoval do Spojeného království dne 20. ledna 2010 na základě turistického víza platného na dobu šesti měsíců a po uplynutí této doby zůstal na britském území nelegálně. P.N. García Ormazabal a T. Lounes uzavřeli dne 1. ledna 2014 církevní sňatek a dne 16. května 2014 uzavřeli v Londýně (Spojené království) sňatek občanský. Od té doby pobývají ve Spojeném království.
- 17 Dne 15. dubna 2014 podal T. Lounes u ministra vnitra žádost o pobytovou kartu coby rodinný příslušník státního příslušníka EHP podle nařízení z roku 2006.
- 18 Dne 14. května 2014 mu bylo doručeno oznámení určené osobě, která může být vyhoštěna, spolu s rozhodnutím o vyhoštění ze Spojeného království, které bylo odůvodněno tím, že překročil dobu povoleného pobytu v tomto členském státě v rozporu s kontrolami v oblasti imigrace.
- 19 Dopisem ze dne 22. května 2014 informoval ministr vnitra T. Lounese o tom, že jeho žádost o pobytovou kartu byla zamítnuta, jakož i o důvodech tohoto zamítnutí. V tomto dopise bylo v podstatě uvedeno, že v důsledku změny článku 2 nařízení z roku 2006 provedené nařízením 2012/1547 a 2012/2560 se již P.N. García Ormazabal nepovažuje za „státní příslušn[ici] EHP“ ve smyslu tohoto prvního nařízení, neboť dne 12. srpna 2009 nabyla britské občanství, a to i když si ponechala i španělské občanství. Ve Spojeném království již tedy dotyčné nenáleží, podle ministra vnitra, práva přiznaná uvedeným nařízením a směrnicí 2004/38. T. Lounes se proto nemohl coby rodinný příslušník státního příslušníka EHP domáhat na základě uvedeného nařízení vydání pobytové karty.
- 20 Z předkládacího rozhodnutí totiž vyplývá, že před touto změnou byli britští občané, kteří měli zároveň státní občanství některého jiného členského státu EHP, jako je tomu v případě P.N. García Ormazabal, na rozdíl od britských občanů, kteří takovéto dvojí občanství neměli, považováni za státní příslušníky EHP ve smyslu článku 2 nařízení z roku 2006, a mohli se tudíž dovolávat práv přiznaných tímto nařízením. Nicméně po uvedené změně tito občané již nejsou považováni za státní příslušníky EHP ve smyslu výše uvedeného ustanovení, a tudíž jim tato práva již nenáleží, takže ani jejich rodinní příslušníci, kteří jsou státními příslušníky třetích států, se již nemohou na základě tohoto postavení dovolávat práva pobytu ve Spojeném království.
- 21 T. Lounes podal proti rozhodnutí ze dne 22. května 2014, zmíněnému v bodě 19 tohoto rozsudku, žalobu k předkládajícímu soudu.
- 22 Tento soud má pochybnosti o slučitelnosti uvedeného rozhodnutí, jakož i článku 2 nařízení z roku 2006, ve znění nařízení 2012/1547 a 2012/2560, s článkem 21 SFEU a směrnicí 2004/38.
- 23 V této souvislosti podotýká, že podle vysvětlivek k nařízení 2012/1547 a důvodové zprávy k tomuto nařízení a k nařízení 2012/2560 navazuje změna uvedeného článku 2 na rozsudek ze dne 5. května 2011, McCarthy (C-434/09, EU:C:2011:277), v němž Soudní dvůr rozhodl, že se uvedená směrnice nepoužije na občana Unie, který nikdy nevyužil svého práva na volný pohyb, vždy pobýval v členském státě, jehož je státním příslušníkem, a který má mimoto státní příslušnost dalšího členského státu.
- 24 V projednávané věci je však nesporné, že před nabytím britského občanství využila P.N. García Ormazabal práva volného pohybu a na základě uvedené směrnice získala ve Spojeném království coby španělská státní příslušnice právo pobytu.
- 25 V této souvislosti si předkládající soud klade v podstatě otázku, zda P.N. García Ormazabal pozbyla práv plynoucích ze směrnice 2004/38 ve Spojeném království ode dne nabytí občanství udělením v tomto členském státě, jak to tvrdí ministr vnitra, nebo zda P.N. García Ormazabal musí být nadále považována za „oprávněnou osobou“ z této směrnice ve smyslu čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice a může se stále dovolávat v tomto členském státě práv zaručených uvedenou směrnicí, neboť si ponechala

španělské občanství. V prvním případě by T. Lounes nemohl mít odvozené právo pobytu ve Spojeném království coby rodinný příslušník občana Unie podle uvedené směrnice, zatímco ve druhém případě by mu takovéto právo mohlo být přiznáno.

- 26 V tomto rámci si předkládající soud rovněž klade otázku, zda by se odpověď na tuto otázku lišila, kdyby P.N. García Ormazabal získala právo trvalého pobytu ve Spojeném království podle článku 16 směrnice 2004/38 před tím, než nabyla britské občanství, nebo zda v tehdejší době měla pouze právo pobytu po dobu delší než tři měsíce podle článku 7 této směrnice. Druh práva pobytu, které měla P.N. García Ormazabal před nabytím občanství udělením, je totiž předmětem debaty mezi účastníky původního řízení a je ještě třeba tento druh určit.
- 27 Za těchto podmínek se High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) [Vyšší soud (Anglie a Wales), Queen's Bench Division (správní senát), Spojené království] rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Pokud španělská státní příslušnice a občanka Unie:

- využije svého práva volného pohybu podle směrnice [2004/38] a přemístí se do Spojeného království,
- využije svého práva podle článku 7 nebo článku 16 směrnice [2004/38] a pobývá ve Spojeném království,
- následně získá britské občanství, které má vedle své španělské státní příslušnosti, a má tedy dvojí občanství, a
- několik let po získání britského občanství uzavře sňatek se státním příslušníkem třetí země, s nímž pobývá ve Spojeném království,

jsou tato příslušnice a její manžel oprávněnými osobami ze směrnice [2004/38] ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice, pokud tato příslušnice pobývá ve Spojeném království a má španělskou státní příslušnost i britské občanství?“

K předběžné otázce

- 28 Na úvod je třeba podotknout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že i když předkládající soud po formální stránce omezil svou otázku pouze na výklad čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38, nebrání taková skutečnost Soudnímu dvoru, aby předkládajícímu soudu poskytl všechny prvky výkladu unijního práva, které mohou být užitečné pro rozhodnutí ve věci, která mu byla předložena, bez ohledu na to, zda je tento soud ve své otázce zmínil (viz obdobně rozsudek ze dne 5. května 2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, bod 24 a citovaná judikatura).
- 29 V projednávané věci z údajů obsažených v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že se pochybnosti předkládajícího soudu ve věci v původním řízení týkají nejen směrnice 2004/38, ale též čl. 21 odst. 1 SFEU.
- 30 Je tudíž třeba chápat, že podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být směrnice 2004/38 a čl. 21 odst. 1 SFEU vykládány v tom smyslu, že v takové situaci, kdy občan Unie využil práva volného pohybu tím, že se přestěhoval do jiného členského státu, než jehož je státním příslušníkem, a v tomto jiném členském státě pobýval podle čl. 7 odst. 1 nebo čl. 16 odst. 1 této směrnice, a následně nabyl občanství tohoto členského státu, přičemž si zároveň ponechal původní občanství,

a několik let poté uzavřel sňatek se státním příslušníkem třetího státu, se kterým nadále pobývá na území uvedeného členského státu, má tento státní příslušník právo na pobyt v tomto členském státě na základě ustanovení uvedené směrnice nebo čl. 21 odst. 1 SFEU.

K výkladu směrnice 2004/38

- 31 Podle ustálené judikatury Soudního dvora je účelem směrnice 2004/38 usnadnit výkon základního a osobního práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, které čl. 21 odst. 1 SFEU přiznává přímo občanům Unie, a posílit uvedené právo. Bod 5 odůvodnění této směrnice zdůrazňuje, že má-li být výše uvedené právo vykonáváno v objektivně existujících podmínkách důstojnosti, je třeba je zaručit také rodinným příslušníkům těchto občanů bez ohledu na jejich státní příslušnost (rozsudek ze dne 18. prosince 2014, McCarthy a další, C-202/13, EU:C:2014:2450, body 31 a 33 a citovaná judikatura).
- 32 Uvedená směrnice však nepřiznává rodinným příslušníkům občana Unie, kteří jsou státními příslušníky třetího státu, žádné samostatné právo. Případná práva přiznaná těmto státním příslušníkům na základě uvedené směrnice jsou tedy právy odvozenými od práv, která náleží dotyčnému občanu Unie z důvodu využití svobody pohybu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. prosince 2014, McCarthy a další, C-202/13, EU:C:2014:2450, bod 34 a citovaná judikatura).
- 33 Jak přitom Soudní dvůr opakovaně judikoval, z gramatického, systematického a teleologického výkladu ustanovení směrnice 2004/38 vyplývá, že jediným cílem této směrnice je upravit podmínky vstupu a pobytu občana Unie v jiných členských státech, než je stát, jehož je státním příslušníkem, a tedy nezakládá odvozené právo pobytu státních příslušníků třetí země, kteří jsou rodinnými příslušníky občana Unie, v členském státě, jehož je uvedený občan státním příslušníkem (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 12. března 2014, O. a B., C-456/12, EU:C:2014:135, bod 37, a ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, bod 53).
- 34 Zaprvé z čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice totiž vyplývá, že do její oblasti působnosti spadají a osobami požívajícími práv z ní plynoucích jsou občané Unie, kteří se stěhují „do jiného členského státu, než jehož jsou státními příslušníky“, nebo v takovém členském státě pobývají, a jejich rodinní příslušníci ve smyslu čl. 2 bodu 2 uvedené směrnice, kteří je doprovázejí nebo následují (rozsudek ze dne 12. března 2014, O. a B., C-456/12, EU:C:2014:135, bod 38).
- 35 Zadruhé další ustanovení směrnice 2004/38, zejména její článek 6, čl. 7 odst. 1 a 2 a čl. 16 odst. 1 a 2, se týkají práva pobytu občana Unie a odvozeného práva pobytu jeho rodinných příslušníků buď v „jiném členském státě“, nebo v „hostitelském členském státě“ (rozsudek ze dne 12. března 2014, O. a B., C-456/12, EU:C:2014:135, bod 40 a citovaná judikatura).
- 36 Zatřetí je sice pravda, že jak bylo uvedeno v bodě 31 tohoto rozsudku, je cílem této směrnice usnadnit a posílit výkon práva občanů Unie na volný pohyb a pobyt na území členských států, nic to však nemění na tom, že jejím předmětem je, jak vyplývá z jejího čl. 1 písm. a), stanovení podmínek výkonu tohoto práva (rozsudky ze dne 5. května 2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, bod 33, a ze dne 12. března 2014, O. a B., C-456/12, EU:C:2014:135, bod 41).
- 37 Soudní dvůr v tomto ohledu judikoval, že vzhledem k tomu, že podle zásady mezinárodního práva nemůže členský stát odeprít vlastním státním příslušníkům právo na vstup na své území nebo pobyt v něm, a že tito státní příslušníci tam tedy požívají bezpodmínečného práva pobytu, posláním uvedené směrnice není upravit podmínky pobytu občana Unie v členském státě, jehož je státním příslušníkem. S ohledem na judikaturu připomenutou v bodě 32 tohoto rozsudku posláním uvedené směrnice tedy není ani přiznat odvozené právo pobytu na území tohoto členského státu státním příslušníkům třetího

státu, kteří jsou rodinnými příslušníky občana Unie (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. května 2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, body 29, 34 a 42, a ze dne 12. března 2014, O. a B., C-456/12, EU:C:2014:135, body 42 a 43).

- 38 V projednávané věci je nesporné, že P. N. García Ormazabal, která je španělskou státní příslušnicí, využila při svém odchodu ze Španělska do Spojeného království během roku 1996 svého práva na volný pohyb tím, že se přestěhovala do jiného členského státu, než jehož je státní příslušnicí, a v tomto státě pobývala. Není sporu ani o tom, že dotyčná měla postavení „oprávněné osoby“ ze směrnice 2004/38, ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice, a že ve Spojeném království pobývala podle čl. 7 odst. 1, nebo – jak to patrně uznává vláda Spojeného království – podle čl. 16 odst. 1 této směrnice, přinejmenším až do doby, kdy udělením nabyla britské občanství.
- 39 Nicméně, jak to uvedl generální advokát v bodech 48 a 63 stanoviska, nabytím tohoto občanství došlo u P. N. García Ormazabal ke změně právního režimu, a to jak z hlediska vnitrostátního práva, tak z hlediska uvedené směrnice.
- 40 P. N. García Ormazabal totiž od té doby pobývá v jednom z členských států, jehož je státní příslušnicí, a v důsledku toho má podle zásady mezinárodního práva zmíněné v bodě 37 tohoto rozsudku v tomto státě bezpodmínečné právo pobytu.
- 41 Z toho vyplývá, že od doby, kdy nabyla britské občanství, P. N. García Ormazabal již nespadá pod definici pojmu „oprávněná osoba“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38, jak byla připomenuta v bodě 34 tohoto rozsudku. Kromě toho s ohledem na úvahy uvedené v bodech 36 a 37 tohoto rozsudku, uvedená směrnice již neupravuje podmínky pobytu dotyčné ve Spojeném království, neboť tento pobyt je již ze své podstaty bezpodmínečný.
- 42 Za těchto podmínek je třeba dospět k závěru, že směrnice 2004/38 se již neuplatní na situaci P. N. García Ormazabal od doby, kdy dotyčná nabyla udělením státní občanství ve Spojeném království.
- 43 Tento závěr nemůže být zpochybněn tím, že P. N. García Ormazabal využila práva volného pohybu tím, že se přestěhovala do Spojeného království a zde pobývala a vedle britského občanství si ponechala španělskou státní příslušnost. Navzdory této dvojí okolnosti totiž platí, že od nabytí tohoto občanství P. N. García Ormazabal již nepobývá v „jiném členském státě, než jehož je státní příslušnicí“, ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice, a tudíž již nespadá pod pojem „oprávněná osoba“ z uvedené směrnice ve smyslu tohoto ustanovení.
- 44 S přihlédnutím k judikatuře připomenuté v bodech 32 a 37 tohoto rozsudku ani její manžel T. Lounes, který je státním příslušníkem třetího státu, nespadá pod tento pojem, a tudíž mu nenáleží odvozené právo pobytu ve Spojeném království na základě téže směrnice.

K výkladu čl. 21 odst. 1 SFEU

- 45 Vzhledem k tomu, že směrnice 2004/38 nemůže založit odvozené právo pobytu státního příslušníka třetího státu v takové situaci, jako je situace T. Lounese, je třeba určit, zda by takovéto právo pobytu mohlo být přesto vyvozeno z ustanovení Smlouvy o FUE týkajících se občanství Unie, a zejména čl. 21 odst. 1 SFEU, který každému občanovi Unie přiznává právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou zejména omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách.
- 46 Je totiž třeba připomenout, že Soudní dvůr již v některých případech uznal, že státním příslušníkům třetích států, jež jsou rodinnými příslušníky občana Unie a nemají odvozené právo pobytu v členském státě, jehož je tento občan státním příslušníkem, na základě ustanovení směrnice 2004/38, může být

přesto takovéto právo přiznáno na základě čl. 21 odst. 1 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 12. března 2014, O. a B., C-456/12, EU:C:2014:135, body 44 až 50, a ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, bod 54).

- 47 Nicméně posledně zmíněné ustanovení stejně jako směrnice 2004/38 nepřiznává takovému státnímu příslušníku žádné samostatné právo pobytu, nýbrž pouze právo odvozené od práv, jichž požívá dotýčný občan Unie (rozsudky ze dne 8. listopadu 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, body 66 a 67, a ze dne 12. března 2014, O. a B., C-456/12, EU:C:2014:135, bod 36).
- 48 Odvozené právo pobytu státního příslušníka třetího státu, který je rodinným příslušníkem občana Unie, tedy existuje v zásadě pouze tehdy, je-li nezbytné k zajištění, aby občan Unie mohl účinně vykonávat právo volného pohybu. Účel a odůvodnění uvedeného odvozeného práva se tedy zakládá na zjištění, že odmítnout jeho uznání by mohlo narušit zejména takovou svobodu pohybu, jakož i výkon a užitečný účinek práv, které dotýčný občan Unie vyvozuje z čl. 21 odst. 1 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. listopadu 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, bod 68; ze dne 12. března 2014, O. a B., C-456/12, EU:C:2014:135, bod 45, a ze dne 13. září 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, body 36 a 73).
- 49 V projednávané věci je třeba podotknout, že na rozdíl od toho, co v podstatě tvrdí vláda Spojeného království, situaci takového státního příslušníka členského státu, jako je P. N. García Ormazabal, který využil práva volného pohybu tím, že se přestěhoval a legálně pobýval na území jiného členského státu, nelze stavět na roveň čistě vnitrostátní situaci pouze proto, že tento státní příslušník nabyl během tohoto pobytu vedle svého původního občanství i občanství hostitelského členského státu.
- 50 Soudní dvůr totiž již uznal, že spojitost s unijním právem existuje u státních příslušníků jednoho členského státu legálně pobývajících na území jiného členského státu, jehož jsou též státními příslušníky (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. června 2017, Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, bod 34).
- 51 P. N. García Ormazabal, která je státní příslušnicí dvou členských států a jakožto občanka Unie využila práva volného pohybu a pobytu v jiném členském státě, než je členský stát jejího původu, se tedy může dovolávat práv spojených s tímto postavením, zejména práv zakotvených v čl. 21 odst. 1 SFEU, a to i ve vztahu k jednomu z těchto dvou členských států.
- 52 Práva přiznaná tímto ustanovením státním příslušníkům členských států zahrnují právo vést v hostitelském členském státě běžný rodinný život, za přítomnosti jejich rodinných příslušníků (viz obdobně rozsudek ze dne 25. července 2008, Metock a další, C-127/08, EU:C:2008:449, bod 62).
- 53 Skutečnost, že státní příslušník členského státu, který se přestěhoval do jiného členského státu a v tomto státě pobývá, následně nabude státní občanství tohoto jiného členského státu vedle svého původního občanství, nemůže vést k tomu, že tomuto státnímu příslušníku bude uvedené právo odepřeno, neboť v opačném případě by byl popřen užitečný účinek čl. 21 odst. 1 SFEU.
- 54 Zaprvé je totiž třeba uvést, že by výše uvedené vedlo k tomu, že by s tímto státním příslušníkem bylo zacházeno stejně jako s občanem hostitelského členského státu, který nikdy tento stát neopustil, čímž by byla přehlížena okolnost, že uvedený státní příslušník využil právo volného pohybu tím, že se usadil na území uvedeného členského státu a ponechal si své původní občanství.
- 55 Členský stát přitom nemůže omezit účinky plynoucí ze státního občanství jiného členského státu, zejména práva spojená s tímto občanstvím podle unijního práva a vyplývající z toho, že občan využil právo volného pohybu.

- 56 Zadruhé je třeba zdůraznit, že práva přiznaná občanu Unie článkem 21 odst. 1 SFEU, včetně odvozených práv jeho rodinných příslušníků, mají zejména usnadnit postupnou integraci dotyčného občana Unie do společnosti hostitelského členského státu.
- 57 Takový občan Unie, jako je P. N. García Ormazabal, který poté, co se v rámci využití práva volného pohybu přestěhoval na území hostitelského členského státu, kde na základě čl. 7 odst. 1 nebo čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38 a v souladu s těmito ustanoveními po několik let pobýval, nabude státní občanství tohoto členského státu, má v úmyslu se trvale integrovat do společnosti uvedeného státu.
- 58 Jak to v podstatě uvedl generální advokát v bodě 86 stanoviska, pokud by se mělo za to, že takový občan, kterému byla přiznána práva podle čl. 21 odst. 1 SFEU z důvodu využití práva volného pohybu, se musí vzdát těchto práv, zejména práva vést rodinný život v hostitelském členském státě, z důvodu, že se prostřednictvím nabytí státního občanství udělením v tomto členském státě snažil o silnější integraci do společnosti tohoto členského státu, odporovalo by to logice postupné integrace podporované tímto ustanovením.
- 59 Z toho by navíc vyplývalo, že by s občanem Unie, který využil práva volného pohybu a nabyl vedle svého původního občanství státní občanství hostitelského členského státu, bylo zacházeno méně příznivě, pokud jde o jeho rodinný život, než s občanem Unie, který též využil tohoto práva, ale má pouze původní státní občanství. Práva přiznaná občanu Unie v hostitelském členském státě, zejména právo vést rodinný život se státním příslušníkem třetího státu, by se tak zúžila v závislosti na jeho rostoucí integraci do společnosti tohoto členského státu a v závislosti na počtu jeho státních občanství.
- 60 Z výše uvedeného vyplývá, že užitečný účinek práv přiznaných občanům Unie článkem 21 odst. 1 SFEU vyžaduje, aby občan nacházející se v takové situaci, v jaké se nachází P. N. García Ormazabal, mohl nadále mít v hostitelském členském státě práva plynoucí z uvedeného ustanovení poté, co vedle svého původního občanství nabyl státní občanství hostitelského členského státu, a aby si zejména mohl vybudovat rodinný život se svým manželem či manželkou, kteří jsou státními příslušníky třetího státu, tím, že bude posledně jmenovaným přiznáno odvozené právo pobytu.
- 61 Pokud jde o podmínky přiznání uvedeného odvozeného práva pobytu, nesmí být přísnější než podmínky stanovené směrnicí 2004/38 pro přiznání takového práva pobytu státnímu příslušníkovi třetího státu, který je rodinným příslušníkem občana Unie, jenž využil svého práva volného pohybu a usadil se v jiném členském státě, než jehož je státním příslušníkem. Ačkoliv se uvedená směrnice nevztahuje na takovou situaci, jaká je zmíněna v předchozím bodě tohoto rozsudku, musí se na tuto situaci použít obdobně (viz obdobně rozsudky ze dne 12. března 2014, O. a B., C-456/12, EU:C:2014:135, body 50 a 61, a ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další, C-133/15, EU:C:2017:354, body 54 a 55).
- 62 S ohledem na výše uvedené je na položenou otázku třeba odpovědět tak, že směrnice 2004/38 musí být vykládána v tom smyslu, že v takové situaci, kdy občan Unie využil svého práva volného pohybu tím, že se přestěhoval do jiného členského státu, než jehož je státním příslušníkem, a v tomto jiném členském státě pobýval podle čl. 7 odst. 1 nebo čl. 16 odst. 1 této směrnice, a následně nabyl občanství tohoto členského státu, přičemž si zároveň ponechal své původní státní občanství, a několik let poté uzavřel sňatek se státním příslušníkem třetího státu, se kterým nadále pobývá na území uvedeného členského státu, tento státní příslušník nemá odvozené právo pobytu v dotyčném členském státě na základě ustanovení uvedené směrnice. Takovéto právo pobytu však může mít podle čl. 21 odst. 1 SFEU za podmínek, které nesmí být přísnější než podmínky stanovené směrnicí 2004/38 pro přiznání uvedeného práva státnímu příslušníku třetího státu, který je rodinným příslušníkem občana Unie, jenž využil svého práva volného pohybu a usadil se v jiném členském státě, než jehož je státním příslušníkem.

K nákladům řízení

- 63 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS musí být vykládána v tom smyslu, že v takové situaci, kdy občan Evropské unie využil svého práva volného pohybu tím, že se přestěhoval do jiného členského státu, než jehož je státním příslušníkem, a v tomto jiném členském státě pobýval podle čl. 7 odst. 1 nebo čl. 16 odst. 1 této směrnice, a následně nabyt občanství tohoto členského státu, přičemž si zároveň ponechal své původní státní občanství, a několik let poté uzavřel sňatek se státním příslušníkem třetího státu, se kterým nadále pobývá na území uvedeného členského státu, tento státní příslušník nemá odvozené právo pobytu v dotyčném členském státě na základě ustanovení uvedené směrnice. Takovéto právo pobytu však může mít podle čl. 21 odst. 1 SFEU za podmínek, které nesmí být přísnější než podmínky stanovené směrnicí 2004/38 pro přiznání uvedeného práva státnímu příslušníku třetího státu, který je rodinným příslušníkem občana Unie, jenž využil svého práva volného pohybu a usadil se v jiném členském státě, než jehož je státním příslušníkem.

Podpisy.